

PROJEKT EXTRAKOMPIS

Om Best Buddies möjligheter att etablera sig i Sverige

En studie baserat på samtal med FUB i Stockholms Län, Solna stad, Forum för Frivilligt socialt arbete, Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltning och anhöriga till personer med intellektuella funktionshinder under första halvåret 2007

I studien har även ingått löpande samtal och diskussioner inom Misa, bland annat i en speciellt tillsatt referensgrupp och inom Misas FoU-grupp

Författare: Jesper Pihlqvist, med stöd av en referensgrupp bestående av Maria Hårdberg, Lennart Jönsson, Olle Jönsson och Annika Synnes.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1) BAKGRUND
 - 1.1 Best Buddies USA/Internationellt
 - 1.2 Best Buddies Sverige
 - 1.3 Varför väljer Misa att engagera sig i projektet?
 - 1.4 Statistiska uppgifter om volontärarbete i Sverige
- 2) SYFTE
- 3) METOD
- 4) FRÅGESTÄLLNINGAR
- 5) RESULTAT
 - 5.1 Intresse och respons
 - 5.2 Farhågor
 - 5.3 Målgrupp/till vem vänder sig Extrakompis?
 - 5.4 Vad vill Extrakompis?
 - 5.5 Utarbetat program
 - 5.6 Hur värnas LSS-lagstiftningen?
 - 5.7 Hur rekryteras volontärer?
 - 5.8 Hur säkerställs volontärens bakgrund?
 - 5.9 Vision
- 6) ORGANISATION
 - 6.1 Förslag på organisation
 - 6.2 Finansiering
 - 6.3 Administration
 - 6.4 Samverkan mellan Extrakompis och Best Buddies International
- 7) HANDLINGSPLAN
- 8) EKONOMI/BIDRAG

BILAGOR

1. Ansökan om tillståndsprövning till Länsstyrelsen
2. Svar från Länsstyrelsen

Kontakta författaren till rapporten om ni önskar ta del av mötesprotokoll.

1. BAKGRUND

1.1 Best Buddies i USA/internationellt

Best Buddies startades i USA 1989 av Anthony Kennedy Skrivers. Best Buddies är en icke vinstdrivande organisation som baseras på volontärarbete och donationer. Idén är att genom en ömsesidig en-till-en vänskap mellan personer med intellektuella funktionshinder och volontärer bidra till att personer med intellektuella funktionshinder ges bättre möjligheter att integreras i det ”vanliga” samhället. Sedan starten 1989 har Best Buddies vuxit och finns idag i USA:s samtliga delstater och totalt i ca 30 länder, bland annat i Latinamerika, Mellanöstern, Australien, Nya Zeeland, Tyskland och Irland. Uppstartsarbeten pågår i ett flertal länder, bland annat i Danmark och i Finland. Antalet pågående volontäruppdrag är ca 300 000. Best Buddies finansieras genom samarbete och bidrag från företag, privatpersoner och stiftelser. Best Buddies har ca 200 anställda. Huvudkontoret är i Miami, Florida.

Best Buddies startade i collegemiljö och har fortfarande i USA sin huvudsakliga verksamhet i skolmiljö. Best Buddies bedriver ett antal olika program i olika målgrupper. I skolmiljö har de program framtagna för Middle school, High school och College. Övriga program är Citizens, e-buddies och Jobs. Best Buddies har som mål att 2010 bedriva verksamhet i 50 länder och att antalet volontäruppdrag ska vara uppe i 500 000.

1.2 Best Buddies i Sverige

Våren 2005 kontaktades studentkåren på Stockholms universitet av Best Buddies. Avsikten var att komma igång med Best Buddies verksamhet i Sverige. Best Buddies hade tydliga önskemål om att starta på Stockholms universitet enligt sitt amerikanska collegeprogram. Josefin Granqvist på studentkåren åtog sig att försöka starta igång verksamheten på universitetet. Arbetet utförde Josefin dels på sin fritid och dels inom tjänsten på kåren, dock utan att det var förankrat inom studentkåren eller på universitetet.

Det amerikanska konceptet marknadsfördes utan att anpassas till svensk kultur eller till svenska förhållanden avseende ideellt arbete, arbetssätt eller lagstiftning. Best Buddies sökte volontärer genom att dela ut flygblad, sätta upp anslag och genom att använda bokbord samt genom att anordna en informationskväll. Responsen uteblev helt och hållet och Best Buddies misslyckades med att rekrytera några volontärer och kom således inte igång med någon verksamhet.

Slutsatsen som kan dras av det försöket är att kunskap saknades om rådande svenska förhållanden och att den amerikanska marknadsföringen och framtoningen inte fungerar i Sverige. För att lyckas etablera sig i Sverige behöver Best Buddies anpassa sin image och sin verksamhet till svenska förhållanden med grundkonceptet som utgångspunkt.

1.3 Varför väljer Misa att engagera sig i projektet?

Best Buddies grundtanke och ideologi om att genom en-till-en baserade vänskapsrelationer förbättra situationen och öka livskvaliteten och möjligheten att integreras i det vanliga samhället för personer med intellektuella funktionshinder bedöms vara god och att den även ligger nära Misas ideologi om att även dessa människor ska inkluderas i det ”vanliga” samhället. För Misas del kan Best Buddies vara ett intressant komplement till Misas ordinarie verksamhet i form av att det genom ett samarbete kan finnas möjlighet att erbjuda våra deltagare en extrakompis.

1.4 Statistiska uppgifter om volontärarbete i Sverige

Den ideella sektorn i Sverige är stor och sträcker sig över flera områden i samhället. Följande siffror avseende engagemang, omfattning och omsättning avses ge en uppfattning om den ideella sektorns storlek och betydelse. Svenska kyrkan, andra kyrkoförbund och Röda korset hör till de större organisationerna.

- Det finns ungefär 200 000 ideella föreningar i Sverige och de har tillsammans 32 miljoner medlemskap registrerade.
- De ideellas insatser varje år motsvarar lika mycket i arbetstid som arbetstiden för alla anställda i Sveriges tio största företag varje år.
- Det ideella engagemanget i Sverige motsvarar 300 000 årsarbeten.
- Den ideella sektorn i Sverige omsätter ca 150 miljarder kronor.
- Den ideella sektorn har ca 150 000 anställda.
- Mer än var femte person du möter på gatan är engagerad i en socialt inriktad ideell verksamhet.
- En halv miljon människor i Sverige får stöd, i någon form, av de socialt inriktade ideella organisationerna.
- I snitt ger de frivilliga 14 timmar per månad i ideellt engagemang.
- Stat, kommun och landsting ger de ideella organisationerna 11,6 miljarder kronor i bidrag per år.
- 64 % av de volontärer som Volontärbyrån förmedlar är mellan 18-35 år.
- Volontärbyrån har förmedlat över 10 000 volontärer till fler än 600 olika organisationer.

Källa: Forum för frivilligt socialt arbete, 2007

2. SYFTE

Syftet med projektet är att utröna om det genom en försvenskning av Best Buddies koncept finns förutsättningar att etablera organisationen i Sverige samt hur en eventuell fortsättning kan se ut avseende organisation, administration och finansiering.

3. METOD

Möten med anhöriga, företrädare för Solna stad, Maria Gamla stans stadsdelsförvaltning, FUB Stockholms län, Riksföreningen autism och Forum för frivilligt socialt arbete har genomförts. Syftet med dessa möten har varit att diskutera och utforma ett svenskt koncept av Best Buddies under arbetsnamnet Extrakompis. Översättning av det amerikanska material som bedömts vara av intresse för svenska förhållanden har gjorts. Löpande samtal och diskussioner har förts inom Misa, både inom tillsatt referensgrupp och inom Misas FoU-grupp, samt med Misas styrelseordförande, tillika initiativtagare till projektet.

4. FRÅGESTÄLLNINGAR

Den första frågeställningen är:

- *Är en fortsättning för Best Buddies under namnet Extrakompis aktuell i Sverige efter projektidens slut?*

Om fortsättning rekommenderas;

- *Hur ska organisationen se ut?*
- *Hur ska programmet utformas?*
- *Vilken målgrupp ska Extrakompis vända sig till?*
- *Hur kan Extrakompis verka utan att utgöra ett hot LSS-lagstiftningen?*
- *Hur kan volontärer rekryteras?*
- *Hur säkerställs volontärers bakgrund?*
- *Hur kan Misa vara engagerat?*

5. RESULTAT

5.1 Intresse och respons

Intresset och responsen har genomgående varit positiv i samband med utarbetandet av Extrakompis. Extrakompis uppfattas som nytt och spännande och som ett bra komplement till det samhället idag erbjuder. Vid en anhörigträff lyftes aspekten om frivillighet fram: Att Extrakompis bygger på frivillighet uppfattas enhälligt av anhöriggruppen som att förutsättningar bör finnas för att de personer som väljer att engagera sig har ett socialt engagemang och ett intresse av målgruppen och av uppdraget och att det inte är den ekonomiska ersättningen som lockar. Erfarenheten de anhöriga har är att omsättningen av kontaktpersoner har varit mycket hög och att en del av dem som engagerat sig som kontaktpersoner har gjort det för den ekonomiska ersättning som utgår och inte just av ett stort intresse för målgruppen. Den ekonomiska ersättningen är inte hög, men då många är unga och/eller studenter har det ändå betydelse för syftet. Om man engagerar sig frivilligt bör detta tyda på att personerna i sammanhanget har bra värderingar och ett socialt engagemang. Namnet Extrakompis uppfattas som tydligt.

Uppfattningen är att Extrakompis som är oavlönat har förutsättningar att etablera en mer jämlik relation än den som kontaktperson och brukare har. Detta eftersom kontaktperson är ett avlönat uppdrag med vissa likheter med en anställning. Konceptet borgar för ett ömsesidigt utbyte mellan personen med funktionshindret och volontären. Gemensamma aktiviteter uppfattas vara efterfrågat. Brukarna efterfrågar ofta kontakt med andra i samma situation. Gemensamma aktiviteter kan verka som ett bra forum för att lära känna andra i samma situation.

5.2 Farhågor

De farhågor som under projektet lyfts fram har till stor del handlat om att inte bidra till en urholkning av LSS-lagstiftningen genom att inte ligga alltför nära kommunernas ansvarsområde och därmed riskera att ta över deras ansvar. Frågan om säkerställandet av volontärers bakgrund har också lyfts fram. Vidare har frågor gällande tillgången till volontärer ställts.

5.3 Målgrupp - till vem vänder sig Extrakompis?

Extrakompis avser vända sig till vuxna personer med lindrig eller måttlig utvecklingsstörning alternativt autism. Extrakompis vänder sig till personer som vill ha nya sociala kontakter. Dessa personer kan bo ensamma, tillsammans med föräldrar, i gruppboende eller i någon annan form av boende. Personerna kan sakna sysselsättning eller arbeta, studera, praktisera, ha daglig verksamhet beviljad alternativt annan sysselsättning. Fokus för Extrakompis är att det finns ett upplevt behov av sociala kontakter och detta oavsett personens övergripande situation. Extrakompis genomför ingen behovsprövning. En förutsättning för att Extrakompis ska bli lyckosamt är att personen som söker en Extrakompis gör detta av eget intresse. För personer som redan har beviljade insatser som exempelvis gruppboende eller daglig verksamhet kan Extrakompis vara av extra stort intresse. Detta för att dessa personer vid handläggning av en kommun eller en stadsdel sannolikt skulle få avslag på en kontaktpersonsansökan eftersom behovet i och med redan beviljade insatser kan anses vara tillgodosett.

5.4 Vad vill Extrakompis?

Extrakompis vill utifrån intressen, ålder och kön matcha vuxna personer med intellektuella funktionshinder som vill ha ett utökat socialt umgänge med volontärer med syftet att utveckla

en-till-en baserad vänskap för att förbättra livskvaliteten för personerna med intellektuella funktionshinder och att ge dem något bättre möjligheter att integreras i och ta del av det vanliga samhället.

5.5 Utarbetat program

Extrakompis har av Best Buddies fått möjlighet att forma ett svenskt program med utgångspunkt i något av de program som ingår i Best Buddies verksamhet. För att lyckas etablera Best Buddies i Sverige bedömdes en försvenskning av konceptet som nödvändig. Namnet Extrakompis är ett led i denna försvenskning. Extrakompis valdes för att markera att det rör sig om möjligheten att få en extra kompis och inte per automatik en bästa vän, vilket Best Buddies kan ge förhoppningar om. "Extra" antyder även att det rör sig om något extra utöver det samhället redan erbjuder.

Försvenskningen består även av att tydliggöra syftet med Extrakompis och att definiera ett område inom vilket Extrakompis kan verka. Detta beskrivs närmare under punkterna 5.3 och 5.4.

Med anledning av en annan tradition av frivilligarbete i Sverige jämfört med i USA har vi valt att fokusera på Best Buddies Citizenprogram som vi bedömt har bäst förutsättningar att fungera i Sverige. Vi väljer att i Sverige kalla Extrakompis program för Medborgarprogram.

I Medborgarprogrammet ingår att volontären och personen med intellektuella funktionshinder som sökt sig till Extrakompis träffas två gånger per månad. Mellan två träffar har volontären och personen med intellektuella funktionshinder en kontakt antingen via telefon eller via e-post.

Åtagandet som volontären gör sträcker sig över sex månader. Efter sex månader görs en utvärdering av uppdraget och beslut om en eventuell fortsättning tas. Målsättningen är att uppdraget ska förlängas och bli varaktigt över tid. Detta ställer höga krav på en kvalificerad matchning. Ingen gräns finns för hur länge en volontär och en person med intellektuella funktionshinder kan ha kontakt med varandra inom ramarna för Extrakompis.

Vad som väljs att göras när de träffas bestämmer de själva. Aktiviteten måste anpassas så att båda personerna har råd att utföra aktiviteten eftersom de själva bekostar denna. Hur lång en aktivitet är bestäms från gång till gång och är till stor del beroende av vald aktivitet.

Det en-till-en baserade vänskapsprogrammet avses kompletteras med någon gemensam aktivitet per termin där möjlighet att träffa andra personer som sökt sig till Extrakompis finns. Innehållet i dessa aktiviteter bestäms från gång till gång och sker utifrån de deltagandes intresse.

5.6 Hur värnas LSS-lagstiftningen?

Extrakompis avses utgöra ett komplement till det samhället har att erbjuda och är ingen ersättning för det ansvar kommunerna har. Under projektiden har dialog med flera intressenter förts och med bland andra FUB Stockholms län för att utforma ett program som inte riskerar att bidra till en urholkning av LSS-lagstiftningen.

Extrakompis vänder sig till personer som önskar fler sociala kontakter. Extrakompis genomför ingen behovsprövning vid en intresseanmälan. Det som styr tillsättningen av extrakompisar är utbudet av volontärer. Bland de personer som har ett behov av sociala

kontakter som Extrakompis vänder sig till finns personer som har fått avslag eller som sannolikt skulle få avslag på sina kontaktpersonsansökningar till följd av att deras sociala situation kan bedömas vara av sådan karaktär att de enligt LSS-handläggares bedömning inte uppfyller uppställda kriterier för att kontaktperson ska beviljas.

Att vara extrakompis är ett oavlönat uppdrag vilket särskiljer det från traditionella kontaktpersonsuppdrag. Inom Extrakompis program ingår även gemensamma aktiviteter någon gång per termin vilket ytterligare särskiljer det från kontaktpersonsuppdraget.

5.7 Hur rekryteras volontärer?

Extrakompis avser framförallt rekrytera volontärer genom Volontärbyrån. Efterhand är det tänkbart att rekrytering även sker genom annonsering och ryktesspridning.

5.8 Hur säkerställs volontärers bakgrund?

Att säkerställa volontärers bakgrund är av mycket stor vikt för Extrakompis. Personer som vill engagera sig som volontärer i Extrakompis kommer att intervjuas. För att personen ska vara aktuell för ett engagemang i Extrakompis är det ett villkor att ett polisregisterutdrag som inte innehåller några lagöverträdelser som påverkar lämpligheten för ett volontäruppdrag i Extrakompis lämnas in. Detta är ett absolut krav. Vidare kommer Extrakompis att samtala med en referent avseende personens lämplighet. Utöver en kontinuerlig dialog under uppdragets gång sker uppföljning var sjätte månad. Vid start av ett uppdrag kommer Extrakompis att informera anhörig/god man om vad Extrakompis är och hur programmet är utformat samt till vem man kan vända sig till för frågor eller funderingar.

Extrakompis avser genomföra en utbildning om funktionshinder för de volontärer som engagerar sig.

5.9 Vision

Extrakompis har som vision att bli en självständig och självgående ideell förening med egen lokal och egen anställd personal. I den ideella föreningen Extrakompis avses Medborgarprogrammet utvecklas och förbättra situationen för människor med intellektuella funktionshinder genom att arbeta för en normalisering av livsvillkoren och för att de ska få leva som andra och få ta del av samhällsutbudet utifrån sina intressen och förutsättningar.

6. ORGANISATION

6.1 Förslag på organisation

Som organisation föreslås Extrakompis bildas som och vara verksam som en ideell förening. Styrelsen bör vara så bred som möjligt och bestå av fyra - till sju personer. Anhöriga och företrädare för FUB Stockholms bjuds in till styrelsen. Misa föreslås initialt ha två styrelseposter.

Extrakompis avser som ideell förening vara medlem i Forum för frivilligt socialt arbete. Detta för att tydligt markera att Extrakompis liksom Forum för frivilligt socialt arbete står för ideologin att verka för att frivilligverksamheten är ett komplement till det samhället erbjuder och inte en ersättning till det samhället borde erbjuda.

6.2 Finansiering

Extrakompis finansieras genom stipendier, bidrag och sponsring. Inom kommun och landsting finns medel att ansöka om och även ett flertal stipendieformer bedöms vara intressanta. För att kunna söka dessa medel behöver en organisation vara bildad. Best Buddies som är en etablerad organisation har ett brett kontaktnät bland företag över hela världen och är i detta avseende en mycket intressant partner. Best Buddies International kan skänka mindre summor till Extrakompis. Kontakt med Audi har tagits och ett samarbete avseende sponsring ter sig efter de första kontakterna som möjligt. Hur stor budget Extrakompis kommer att behöva är svårt att bedöma på grund av osäkerheten som finns gällande omfattningen av Extrakompis verksamhet.

6.3 Administration

Extrakompis behöver administrera ansökningar om och tillsättningar av extrakompisar, genomföra matchning och hantera ekonomi, inkluderat att söka stipendier och sponsorsamarbeten. Detta förväntas starta i liten skala för att sedan successivt växa.

6.4 Samverkan mellan Extrakompis och Best Buddies International

Best Buddies International är behjälpliga i ett flertal avseenden, främst avseende metodik, kontaktnät av företag och annan support som kan vara av intresse för Extrakompis. Ekonomiskt kan Best Buddies International erbjuda mindre bidrag till verksamheten. Varje land eller lokal- eller regionalavdelning är till den största delen ansvarig för att själva finansiera sin verksamhet.

7. HANDLINGSPLAN

För att starta den ideella föreningen Extrakompis och dess verksamhet, krävs att Misa beslutar att detta är någonting som företaget vill fortsätta satsa på under en tid genom att avsätta tid → ekonomiskt bidrag.

Om/när Misa beslutar detta kan följande ske:

Personer rekryteras till en styrelse. Önskvärt är fyra till sju personer inklusive två från Misa samt att FUB Stockholms län och anhöriga bjuds in.

Stadgar antas och föreningen bildas. Föreningen registreras hos Skatteverket. I det skedet kan Extrakompis söka medel ur stipendieformer och volontärer kan via Volontärbyrån sökas.

Informera om Extrakompis. Vi ska vända oss till personer med intellektuella funktionshinder och/eller dess företrädare, exempelvis via aktuella enheter inom Misa och andra dagliga verksamheter och gruppboenden för att informera om Extrakompis.

Aktivera sponsoraktiviteter och att söka bidrag. Fortsätta samtal med kontaktade företag och påbörja marknadsföring med nya organisationer för att diskutera sponsorsamverkan. Utbildning av volontärer förbereds.

8. EKONOMI/BIDRAG

Misa har genom att starta och genomföra ett projekt lämnat ett bidrag som i första hand avsett personalresurser, se tabell nedan. Utöver bidraget har avsevärd tid avsatts initialt i samband med etablering av kontakter med Best Buddies kontaktpersoner samt ytterligare tid för medverkande i bland annat en referensgrupp. De ekonomiska förutsättningarna planeras ha samma form och förutsätter att bidrag även kommer in från andra än Misa.

Kalkyl för Misas bidrag i ett projekt (steg 1) jan - juni 2007

		<u>lön</u>	<u>p-omk</u>		Projekt <u>6 månader</u>
<u>Projektmedtagare: 1</u>					
Arbetstid	8 timmar/vecka	5 tkr	3 tkr	8 tkr /månad	48 000 kr

Kalkyl för Misas bidrag i ett projekt (steg 2) sept 2007 - juni 2008

		<u>lön</u>	<u>p-omk</u>		Projekt <u>10 månader</u>
<u>Projektmedtagare: 1</u>					
Arbetstid	8 timmar/vecka	5,2 tkr	3,1 tkr	8,3 tkr /månad	83 200 kr

Totalt bidrag för projektet:

2007: - 81 280 kr
2008: - 49 920 kr